Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
E. TANCHEV
fremsat den 5. marts 2020 [1]

Sag C-550/18

Europa-Kommissionen
mod

Irland

»Traktatbrud – artikel 258 TEUF – direktiv (EU) 2015/849 – bekæmpelse af hvidvask af penge – artikel 260, stk. 3, TEUF – manglende meddelelse om foranstaltninger til gennemførelse af et direktiv vedtaget efter en lovgivningsprocedure – økonomiske sanktioner – betaling af fast beløb«

I. Indledning

1. I denne sag har Europa-Kommissionen anlagt traktatbrudssag mod Irland i henhold til artikel 258 TEUF, idet denne medlemsstat ikke inden den 26. juni 2017 havde truffet de foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 648/2012 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF samt Kommissionens direktiv 2006/70/EF [2] eller under alle omstændigheder ikke havde givet Kommissionen meddelelse om disse foranstaltninger.

2. Endvidere har Kommissionen i medfør af artikel 260, stk. 3, TEUF nedlagt påstand om, at Irland pålægges at betale et fast beløb, der er endeligt ansat til 2 766 992,00 EUR, for tilsidesættelse af dets forpligtelse til at give meddelelse om foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2015/849. Kommissionen nedlagde oprindeligt også påstand om betaling af en daglig tvangsbøde på 17 190,60 EUR, men denne påstand er blevet frafaldet under retsforhandlingerne.

3. Denne sag giver følgelig Domstolen anledning til at udvikle sin praksis om anvendelsen af artikel 260, stk. 3, TEUF efter den principielle dom af 8. juli 2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) [3]. Artikel 260, stk. 3, TEUF er et vigtigt instrument, som blev indført ved Lissabontraktaten, og som giver Kommissionen mulighed for at anlægge traktatbrudssag ved Domstolen i medfør af artikel 258 TEUF, hvis en medlemsstat »ikke har overholdt sin forpligtelse til at meddele gennemførelsesforanstaltninger til et direktiv vedtaget efter en lovgivningsprocedure«, og samtidig nedlægge påstand om, at medlemsstaten skal pålægges økonomiske sanktioner.

1 – Originalsprog: engelsk.

2 – EUT 2015, L 141, s. 73.

3 – C-543/17 (EU:C:2019:573). Der har været flere tidligere sager om artikel 260, stk. 3, TEUF, men de blev hævet, inden Domstolen kunne afsige dom. To af disse sager var genstand for generaladvokat Wathelets forslag til afgørelse Kommissionen mod Polen (C-320/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2441) og mit forslag til afgørelse Kommissionen mod Spanien (artikel 260, stk. 3, TEUF – realkreditlån) (C-569/17, EU:C:2019:271), som jeg vil medtage i min bedømmelse nedenfor.

4. Domstolen behandler denne sag parallelt med en anden sag, Kommissionen mod Rumænien (sag C-549/18), hvori mit forslag til afgørelse fremsættes i dag. Begge sager rejser to hovedproblemstillinger vedrørende for det første, om Kommissionen skal begrunde sin afgørelse om at tage artikel 260, stk. 3, TEUF i anvendelse, og for det andet vurderingen af det faste beløb i henhold til bestemmelsen. Ligheden mellem de i disse sager opståede problemstillinger giver mig derfor mulighed for vedrørende visse forhold at henvise til argumenterne i mit forslag til afgørelse i den parallelle sag for at undgå gentagelse. Denne sag rejser også særskilte problemstillinger om, hvorvidt den meddelelse om foranstaltninger, der er givet under retsforhandlingerne, opfylder forpligtelserne i artikel 258 TEUF og artikel 260, stk. 3, TEUF.

5. I dette forslag til afgørelse vil jeg bekræfte, at Irland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 258 TEUF, og foreslå, at Domstolen pålægger Irland at betale et fast beløb i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF.

II. Relevante retsforskrifter

6. Artikel 67, stk. 1, i direktiv 2015/849 bestemmer:

»Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 26. juni 2017. De meddeler straks Kommissionen teksten til disse love og administrative bestemmelser.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.«

7. I medfør af artikel 1, nr. 42), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/843 af 30. maj 2018 om ændring af direktiv (EU) 2015/849 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme og om ændring af direktiv 2009/138/EF og 2013/36/EU[4] blev artikel 67, stk. 1, i direktiv 2015/849 erstattet med den følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 26. juni 2017.

Medlemsstaterne anvender artikel 12, stk. 3, fra den 10. juli 2020.

Medlemsstaterne opretter de i artikel 30 omhandlede registre senest den 10. januar 2020, de i artikel 31 omhandlede registre senest den 10. marts 2020 og de i artikel 32a omhandlede centrale automatiske mekanismer senest den 10. september 2020.

[…]

Medlemsstaterne meddeler straks Kommissionen teksten til de i dette stykke omhandlede love og bestemmelser.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen i medlemsstaterne indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.«

4 – EUT 2018, L 156, s. 172.

III. Den administrative procedure og retsforhandlingerne for Domstolen

8. Da Kommissionen kun havde fået meddelelse om en enkelt gennemførelsesforanstaltning vedrørende artikel 30, stk. 1, første punktum, i direktiv 2015/849 ved fristens udløb den 26. juni 2017, tilstillede Kommissionen Irland en åbningsskrivelse den 18. juli 2017, hvori den opfordrede Irland til give den meddelelse om de fortsat udestående gennemførelsesforanstaltninger inden for to måneder fra skrivelsens modtagelse.

9. Irland gav i sit svar af 13. september 2017 Kommissionen meddelelse om fremskridtene med foranstaltningerne til gennemførelse af direktiv 2015/849.

10. Kommissionen anførte i begrundet udtalelse af 8. marts 2018, at Irland fortsat ikke havde givet meddelelse om yderligere foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2015/849, og opfordrede medlemsstaten hertil inden for en periode på to måneder fra den begrundede udtalelses modtagelse.

11. Irland gav i sit svar på denne begrundede udtalelse af 4. maj 2018 Kommissionen meddelelse om de yderligere fremskridt med foranstaltningerne til gennemførelse af direktiv 2015/849.

12. Da Kommissionen var af den opfattelse, at Irland fortsat ikke havde vedtaget yderligere foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2015/849 eller givet meddelelse om sådanne foranstaltninger, besluttede den den 19. juli 2018 at anlægge traktatbrudssag ved Domstolen.

13. Ved stævning indleveret den 27. august 2018 har Kommissionen anlagt denne sag på grundlag af artikel 258 TEUF og artikel 260, stk. 3, TEUF med følgende påstande:

– Det fastslås for det første, at Irland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 67, stk. 1, i direktiv 2015/849, idet Irland ikke senest den 26. juni 2017 har vedtaget alle bestemmelser, der gennemfører dette direktiv, eller under alle omstændigheder ikke har givet Kommissionen meddelelse om sådanne foranstaltninger.

– Irland tilpligtes for det andet at betale en tvangsbøde på 17 190,60 EUR, at regne fra datoen for Domstolens dom, på grund af tilsidesættelse af pligten til at give meddelelse om foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2015/849.

– Irland tilpligtes for det tredje at betale et fast beløb i form af et dagligt beløb på 4 701,20 EUR pr. dag ganget med antallet af dage, hvor tilsidesættelsen fortsat består, med et fast minimumsbeløb på 1 685 000 EUR.

– Irland tilpligtes for det fjerde at betale sagsomkostningerne.

14. Irland har i svarskriftet indleveret den 14. november 2018 nedlagt følgende påstande:

– For det første frifindelse.

– Kommissionen tilpligtes for det andet at betale sagsomkostningerne.

15. Kommissionen har i replikken indleveret den 18. januar 2019 anført, at det uanset de gennemførelsesforanstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018, var nødvendigt at træffe yderligere foranstaltninger til fuldstændig gennemførelse af direktiv 2015/849 for så vidt angår 11 bestemmelser i direktivet [5]. Mens Kommissionen fastholdt de nedlagte påstande, nedsatte den følgelig den påståede tvangsbøde for hver dags forsinkelse til 7 358,40 EUR og nedlagde påstand om pålæggelse af et fast beløb på 2 439 922,80 EUR plus et dagligt beløb på 2 014,80 EUR for manglende meddelelse om gennemførelsesforanstaltninger efter den 29. november 2018.

16. Irland har i duplikken af 4. marts 2019 gjort gældende, at medlemsstaten opfyldte sine forpligtelser til gennemførelse af direktiv 2015/849 i medfør af de foranstaltninger, det blev meddelt den 29. november 2018, idet det blev anført, at medlemsstaten havde taget yderligere skridt til at imødekomme Kommissionens betænkeligheder i replikken.

17. Ved skrivelse af 27. november 2019 meddelte Kommissionen Domstolen, at på trods af forklaringerne i duplikken og yderligere gennemførelsesforanstaltninger, der blev meddelt den 30. januar 2019 for så vidt angår artikel 31, stk. 1, 2, 3 og 7, i direktiv 2015/849 og den 27. marts 2019 for så vidt angår direktivets artikel 30, stk. 1, andet punktum, stk. 2 og stk. 7, var vedtagelsen af yderligere foranstaltninger fortsat nødvendig for at gennemføre artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 5-8, i direktiv 2015/849. Mens Kommissionen fastholdt de nedlagte påstande, nedsatte den tvangsbøde for hver dags forsinkelse, der var nedlagt påstand om, til 2 452,80 EUR, og nedlagde påstand om pålæggelse af et fast beløb på 2 598 420,40 EUR plus et dagligt beløb på 671,60 EUR for manglende meddelelse af gennemførelsesforanstaltninger efter den 27. marts 2019.

18. Ved skrivelse af 6. december 2019 meddelte Irland Domstolen, at medlemsstaten havde givet Kommissionen ajourførte sammenligningstabeller den 22. november 2019 og den 3. december 2019, idet der ikke var taget hensyn til den sidstnævnte i Kommissionens skrivelse af 27. november 2019.

19. Ved afgørelser af 11. og 12. februar 2019 fik Estland og Frankrig tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for Irlands påstande. Kommissionen og Irland indgav indlæg vedrørende interventionsindlæggene fra Estland og Frankrig henholdsvis den 24. maj 2019 og den 5. juni 2019.

20. Der blev afholdt retsmøde den 10. december 2019, hvori Kommissionen, Estland og Irland afgav mundtlige indlæg.

21. Kommissionen anførte i retsmødet, at Irland havde opfyldt sine forpligtelser, henset til de gennemførelsesforanstaltninger, der blev meddelt den 22. november 2019, for så vidt angår artikel 48, stk. 5-8, i direktiv 2015/849, og de foranstaltninger, der blev meddelt den 3. december 2019, for så vidt angår direktivets artikel 47, stk. 2. Kommissionen hævede følgelig sagen delvist, for så vidt som den ikke længere nedlagde påstand om pålæggelse af en tvangsbøde for hver dags forsinkelse. Kommissionen fastsatte det faste beløb, der blev nedlagt påstand om, til 2 766 992,00 EUR, idet den anså den 3. december 2019 for den dag, hvor Irland havde opfyldt sine forpligtelser.

5 – Kommissionen har i replikken identificeret huller i gennemførelsen for følgende bestemmelser i direktiv 2015/849: i) artikel 30, stk. 1, andet punktum, ii) artikel 30, stk. 2, iii) artikel 30, stk. 7, iv) artikel 31, stk. 1 og 2, v) artikel 31, stk. 3, vi) artikel 31, stk. 7, vii) artikel 47, stk. 2, viii) artikel 47, stk. 3, ix) artikel 48, stk. 5-9, x) artikel 61, stk. 3, og xi) artikel 62, stk. 2.

IV. Sammenfatning af parternes argumenter

A. Tilsidesættelse af forpligtelser i henhold til artikel 258 TEUF

22. Kommissionen har gjort gældende, at Irland ikke inden for fristen den 26. juni 2017, der er fastsat i artikel 67 i direktiv 2015/849, har truffet alle de nødvendige gennemførelsesforanstaltninger eller givet meddelelse herom, idet Irland kun har givet meddelelse om en enkelt foranstaltning til gennemførelse af en del af artikel 30, stk. 1, i direktiv 2015/849. Kommissionen har også bestridt, at nationale foranstaltninger, der gennemfører det tidligere direktiv om bekæmpelse af hvidvask af penge[6], sikrer gennemførelse af direktiv 2015/849, eftersom dette direktiv indførte omfattende ændringer. Irland gav aldrig meddelelse om nogen af disse foranstaltninger inden for rammerne af gennemførelsen af direktiv 2015/849. Irland indgav heller ikke i medfør af 67. betragtning hertil en sammenligningstabel, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestemmelser og de tilsvarende bestemmelser i de nationale gennemførelsesforanstaltninger.

23. Kommissionen har fastholdt, at Irland, henset til de gennemførelsesforanstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018, i vidt omfang har gennemført direktiv 2015/849, men at der fortsat er visse huller i gennemførelsen. Kommissionen har fremhævet, at den i direktiv 2018/843 fastsatte forlængelse af gennemførelsesfristen udelukkende vedrører forpligtelsen til at oprette de centrale registre i artikel 30 og 31 i direktiv 2015/849 og ikke de øvrige forpligtelser i direktivet, herunder i disse artikler. Som det blev fremhævet i retsmødet, var Irland forpligtet til at træffe gennemførelsesforanstaltninger for at afhjælpe mangler for så vidt angår artikel 47, stk. 2, og artikel 48, stk. 5-8, i direktiv 2015/849[7] og dermed opfylde sine forpligtelser med foranstaltninger, der skulle meddeles senest den 3. december 2019.

24. Irland har gjort gældende, at gennemførelsen af direktiv 2015/849 krævede udstedelse af lovgivning, der var forventet færdiggjort i november 2018. Irland påbegyndte en længerevarende gennemførelsesproces for at sikre direktivets effektivitet, og lovudkastet var allerede langt fremme i processen, da Kommissionen anlagde denne sag.

25. Irland har gjort gældende, at direktiv 2015/849 i vidt omfang gentager – med ændringer – bestemmelser i det tidligere direktiv om bekæmpelse af hvidvask af penge, og foranstaltninger, der gennemførte det direktiv, sikrer dermed en delvis gennemførelse af direktiv 2015/849. Som det blev fremhævet i retsmødet, opfyldte Irland sine forpligtelser med de gennemførelsesforanstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018. Irland har bestridt de angivelige huller i gennemførelsen, som Kommissionen har identificeret, og under alle omstændigheder er disse huller marginale, og Irland har bestræbt sig på at imødekomme Kommissionens betænkeligheder.

6 – Nemlig direktiv 2005/60, jf. punkt 1 i dette forslag til afgørelse.

7 – Kommissionen har henvist til dom af 28.4.2005, Kommissionen mod Italien (C-410/03, EU:C:2005:258, præmis 39), og af 14.1.2010, Kommissionen mod Den Tjekkiske Republik (C-343/08, EU:C:2010:14, præmis 39).

B. Anvendelsen af artikel 260, stk. 3, TEUF

26. Kommissionen har gjort gældende, at Irlands tilsidesættelse af sin forpligtelse til at give meddelelse om gennemførelsesforanstaltninger i henhold til artikel 67 i direktiv 2015/849 er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 260, stk. 3, TEUF, som det fremgår af Kommissionens meddelelse om gennemførelse af artikel 260, stk. 3, TEUF [8]. Kommissionens tilpassede praksis med et generelt krav om et fast beløb og en tvangsbøde finder anvendelse i denne sag, som det fremgår af en efterfølgende meddelelse [9].

27. Kommissionen har anført, at artikel 260, stk. 3, TEUF giver den en vid skønsbeføjelse i lighed med skønsbeføjelsen til eventuelt at anlægge sag i henhold til artikel 258 TEUF [10], og der er dermed intet krav om, at beslutningen om at tage af artikel 260, stk. 3, TEUF i anvendelse skal begrundes specifikt. Kommissionen har også bestridt, at den handler på en uforholdsmæssig måde ved at nedlægge påstand om økonomiske sanktioner i denne sag, og har i retsmødet fremhævet, at forholdsmæssigheden er taget i betragtning, for det første ved beslutningen om at kræve økonomiske sanktioner som en generel regel og for det andet i den individuelle vurdering af tilsidesættelsens grovhed i den enkelte sag.

28. Hvad angår fastsættelsen af økonomiske sanktioner har Kommissionen gjort gældende, at beregningsmetoden for økonomiske sanktioner i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF bør være den samme som den i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF anvendte [11]. Kommissionen har på dette grundlag foreslået et fast beløb på 2 766 992,00 EUR, der træder i kraft på dagen for afsigelsen af Domstolens dom. Kommissionen har beregnet beløbet på grundlag af et dagligt beløb ganget med det antal dage, som tilsidesættelsen varede ved [12], der udgøres af perioden mellem dagen efter udløbet af den i direktiv 2015/849 fastsatte gennemførelsesfrist (den 27.7.2017) og dagen, inden tilsidesættelsen blev bragt til ophør (den 2.12.2019), under hensyntagen til, at Irland opfyldte sine forpligtelser den 3. december 2019 [13]. Kommissionen har fremhævet, at det er hensigtsmæssigt at beregne tilsidesættelsens varighed fra datoen for gennemførelsesfristens udløb, eftersom det er på denne dato, at medlemsstatens tilsidesættelse af forpligtelsen til at give meddelelse om gennemførelsesforanstaltninger opstår [14], og Irland var behørigt underrettet om denne tilgang.

29. Nærmere bestemt har Kommissionen ved beregning af det daglige beløb for det faste beløb, som bygger på den ensartede grundsats ganget med koefficienten for tilsidesættelsens grovhed og »n-faktoren« [15], foreslået en koefficient på 7 på en skala fra 1-20 for tilsidesættelsens grovhed. Dette bygger på de faste parametre, som vedrører for det første betydningen af direktiv 2015/849 som et nøgleinstrument til at sikre den effektive beskyttelse af det europæiske finansielle marked mod de trusler, som hvidvask af penge og finansiering af terrorister udgør, og for det andet indvirkningen på offentlige og private interesser som følge af konsekvenserne af Irlands manglende gennemførelse af direktivet for det europæiske finansielle marked, investorer og borgere. Kommissionen har anset

8 – Meddelelse fra Kommissionen – Gennemførelse af artikel 260, stk. 3, i TEUF (EUT 2011, C 12, s. 1, herefter »2011-medelelsen«), navnlig punkt 7, 19 og 21. Som det fremgår af punkt 31 deri, anvender Kommissionen navnlig artikel 260, stk. 3, TEUF på sager, der indledes i medfør af artikel 258 efter offentliggørelsen af meddelelsen (den 15.1.2011).

9 – Meddelelse fra Kommissionen – EU-retten: Bedre resultater gennem bedre anvendelse (EUT 2017, C 18, s. 10, herefter »2017-meddelelsen«), navnlig s. 15 og 16. Som anført deri anvender Kommissionen sin tilpassede praksis på traktatbrudssager, hvori afgørelsen om at tilstille åbningsskrivelsen er truffet efter offentliggørelsen af meddelelsen (den 19.1.2017).

10 – 2011-meddelelsen, navnlig punkt 16 og 17.

11 – 2011-meddelelsen, navnlig punkt 23 og 28, og 2017-meddelelsen, s. 15.

12 – 2011-meddelelsen, punkt 28 (som henviser til meddelelse fra Kommissionen – gennemførelse af EF-traktatens artikel 228 (EUT 2007, C 126, s. 15, herefter »2005-meddelelsen«), punkt 19-24).

13 – Jf. punkt 21 i dette forslag til afgørelse. Kommissionen havde også nedlagt påstand om en tvangsbøde for hver dags forsinkelse, men har frafaldet denne påstand. Jeg vil dermed ikke drøfte denne beregning yderligere.

14 – Kommissionen har navnlig henvist til dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 88).

15 – Jf. 2005-meddelelsen, navnlig punkt 24. Kommissionen har støttet sig til tal, der er opstillet i Kommissionens meddelelse om ajourføring af oplysninger, der anvendes til beregning af de faste beløb og de tvangsbøder, som Kommissionen foreslår Domstolen i traktatbrudssøgsmål (C(2017) 8720 final) (EUT 2017, C 431, s. 3).

Irlands meddelelse af foranstaltninger til gennemførelse af artikel 30, stk. 1, første punktum, i direktiv 2015/849 og forlængelsen ved direktiv 2018/843 af den fastsatte frist for oprettelse af centrale registre i henhold til artikel 30 og 31 i direktiv 2015/849 for formildende faktorer, men har bestridt de yderligere faktorer, som Irland har gjort gældende.

30. Endvidere, som anført i Kommissionens skrivelse af 27. november 2019 og i retsmødet, nedsatte Kommissionen i lyset af Irlands meddelelse af yderligere gennemførelsesforanstaltninger, koefficienten for grovhed til 2 fra den 29. november 2018 og til 1 fra den 27. marts 2019. Kommissionen har derfor beregnet det faste beløb, der er nedlagt påstand om, for hver periode i henhold til den følgende formel:

grundsats × koefficienten for grovhed × »n-faktor« × antal dage

Det faste beløb blev dermed fra den 27. juni 2017 til den 28. november 2018 beregnet som følger: 230 × 7 × 2,92 × 519 = 2 439 922,80 EUR, fra den 29. november 2018 til den 26. marts 2019: 230 × 2 × 2,92 × 118 = 158 497,60 EUR, og fra den 27. marts 2019 til den 2. december 2019: 230 × 1 × 2,92 × 251 = 168 571,60 EUR. Det samlede faste beløb, som Kommissionen har nedlagt påstand om, udgør følgelig 2 766 992,00 EUR.

31. Irland, støttet af Estland og Frankrig, har gjort gældende, at eftersom irsk ret sikrer en delvis gennemførelse af direktiv 2015/849, finder artikel 260, stk. 3, TEUF ikke anvendelse. Endvidere er Kommissionens påstand om økonomiske sanktioner ikke i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet eller pligten til loyalt samarbejde. Kommissionens systematiske tilgang til pålæggelsen af sanktioner er fejlagtig, idet Kommissionen skal analysere omstændighederne i hver enkelt sag for at underbygge sin beslutning om at tage artikel 260, stk. 3, TEUF i anvendelse. Da gennemførelsen nu er fuldstændig, er det usandsynligt, at pålæggelsen af et fast beløb har nogen afskrækkende virkning og kan tilskynde medlemsstater til at forringe kvaliteten af gennemførelsesforanstaltninger.

32. Hvad angår fastsættelsen af økonomiske sanktioner har Irland, støttet af Frankrig, anført, at beregningsmåden for sanktioner i henhold til artikel 260, stk. 2 og 3, TEUF ikke bør være den samme, og når efterkommelsen har fundet sted på tidspunktet for Domstolens dom, er et fast beløb ikke nødvendigt. Subsidiært bør størrelsen af det faste beløb nedsættes. Det er navnlig upassende at anvende dagen efter gennemførelsesfristens udløb til tilsidesættelsens varighed, eftersom Irland ikke på det tidspunkt anså situationen for omfattet af artikel 260, stk. 3, TEUF. Koefficienten for grovhed er også upassende, henset til de foranstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018. Irland har gjort gældende, at visse formildende faktorer, ud over de af Kommissionens foreslåede, skal tages i betragtning, herunder at gennemførelsesforanstaltningerne blev truffet inden Domstolens dom, at gennemførelsen blev foretaget i primærretten, og at Irland prioriterede gennemførelsesforanstaltningernes fremskridt under hele lovgivningsprocessen, holdt Kommissionen informeret og overholdt en vejledende tidsplan fra Kommissionen inden indledningen af disse retsforhandlinger.

V. Bedømmelse

A. Tilsidesættelsen af forpligtelser i henhold til artikel 258 TEUF

33. Det skal erindres, at under procedurer vedrørende artikel 258 TEUF skal den meddelelse, som medlemsstaterne skal give, i overensstemmelse med princippet om loyalt samarbejde, der er fastsat i artikel 4, stk. 3, TEU, indeholde tilstrækkeligt klare og præcise oplysninger vedrørende indholdet af de nationale regler, som gennemfører et direktiv. Denne meddelelse, der kan ledsages af en sammenligningstabel, skal således utvetydigt anføre de love og administrative foranstaltninger, med hvilke medlemsstaten mener at have opfyldt de forskellige forpligtelser, den er pålagt ved direktivet.

Hvis en medlemsstat undlader at opfylde denne forpligtelse, det være sig ved slet ikke at give oplysninger, delvise oplysninger, eller ved ikke at give tilstrækkeligt klare og præcise oplysninger, kan det i sig selv begrunde, at proceduren efter artikel 258 TEUF indledes [16].

34. Domstolen har navnlig fastslået, at selv om gennemførelsen af et direktiv kan ske ved hjælp af gældende nationale retsforskrifter, fritager dette ikke en medlemsstat for dennes formelle meddelelsespligt, selv hvis medlemsstaten allerede har givet meddelelse om disse regler i forbindelse med gennemførelsen af tidligere direktiver [17]. Når et direktiv bestemmer, at foranstaltninger til gennemførelse heraf skal indeholde en henvisning til direktivet eller skal ledsages af en sådan henvisning i den officielle offentliggørelse heraf, er det endvidere nødvendigt at vedtage specifikke gennemførelsesforanstaltninger [18].

35. Det fremgår også af fast retspraksis, at i et søgsmål i henhold til artikel 258 TEUF afgøres spørgsmålet, om en medlemsstat har tilsidesat sine forpligtelser, under henvisning til den aktuelle situation i medlemsstaten ved udgangen af den periode, der er fastsat i den begrundede udtalelse, og Domstolen kan ikke tage efterfølgende ændringer i betragtning [19].

36. I denne sag er det uomtvistet, at Irland ikke traf alle de foranstaltninger, der var nødvendige for at gennemføre direktiv 2015/849, og ikke gav meddelelse om disse foranstaltninger inden udløbet af den i den begrundede udtalelse fastsatte frist, nemlig den 9. maj 2018 [20]. Det er åbenbart, at bortset fra en enkelt gennemførelsesforanstaltning blev de foranstaltninger, hvorved direktivet blev gennemført fuldt ud, truffet og meddelt efter den dato (jf. punkt 8, 15-17 og 21 i dette forslag til afgørelse), og dermed ikke kan tages i betragtning.

37. Hvad angår de foranstaltninger, som var i kraft i Irland ved gennemførelsesfristens udløb den 26. juni 2017, er jeg ikke overbevist af de argumenter, som Irland har fremsat for Domstolen, hvorefter disse foranstaltninger kan tages i betragtning ved bedømmelsen af traktatbruddet i denne sag. Navnlig henset til, at artikel 67, stk. 1, i direktiv 2015/849 pålægger medlemsstaterne at sikre, at deres foranstaltninger til gennemførelse af direktivet indeholder en henvisning hertil eller ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning (jf. punkt 6 og 7 i dette forslag til afgørelse), skal Irland vedtage specifikke gennemførelsesforanstaltninger. Irland har ikke gjort gældende, at foranstaltningerne opfylder denne betingelse. Det er heller ikke åbenbart, at Irland – i henhold til de oplysninger, Domstolen er i besiddelse af – fremlagde en sammenligningstabel, der forklarer forholdet mellem bestemmelserne i direktiv 2015/849 og de tilsvarende bestemmelser i de nationale foranstaltninger, i overensstemmelse med 67. betragtning til direktivet. Under alle omstændigheder har Irland ikke bestridt, at disse foranstaltninger ikke gennemfører direktiv 2015/849 fuldt ud.

38. Jeg foreslår derfor Domstolen at fastslå, at Irland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 67, stk. 1, i direktiv 2015/849, idet medlemsstaten ikke inden for den fastsatte frist havde vedtaget alle de nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af direktivet eller under alle omstændigheder ikke havde givet meddelelse om disse foranstaltninger.

16 – Jf. dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 51).

17 – Jf. dom af 16.7.2009, Kommissionen mod Irland (C-427/07, EU:C:2009:457, præmis 108 og 109).

18 – Jf. dom af 15.4.2010, Kommissionen mod Irland (C-294/09, ikke trykt i Sml., EU:C:2010:200, præmis 17).

19 – Jf. dom af 28.3.2019, Kommissionen mod Irland (system til opsamling og rensning af spildevand) (C-427/17, ikke trykt i Sml., EU:C:2019:269, præmis 42).

20 – I denne sag er skæringsdatoen to måneder fra Irlands modtagelse af den begrundede udtalelse (jf. punkt 10 i dette forslag til afgørelse), som var den 9.3.2018.

B. Anvendelsen af artikel 260, stk. 3, TEUF

39. Hovedproblemstillingen i denne sag vedrører for det første Kommissionens begrundelse i beslutningen om at kræve økonomiske sanktioner i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF, og for det andet forholdsmæssigheden af betaling af det faste beløb, som rejser nogle generelle spørgsmål om navnlig beregningsmetoden for betaling af faste beløb og anvendelsen af retspraksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF. Parterne er også uenige om, hvorvidt artikel 260, stk. 3, TEUF finder anvendelse i denne sag, nemlig om den kan udstrækkes til en medlemsstats delvise tilsidesættelse af pligten til at give meddelelse om gennemførelsesforanstaltninger.

40. Eftersom dom af 8. juli 2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)[21], er særlig relevant for disse problemstillinger, skal der først fremsættes nogle indledende bemærkninger om dommen (afsnit 1), inden jeg behandler Kommissionens skønsbeføjelse til at kræve økonomiske sanktioner i medfør af artikel 260, stk. 3, TEUF, vurderingen af økonomiske sanktioner i henhold til bestemmelsen og kravet om betaling af et fast beløb i denne sag (afsnit 2, 3 og 4).

1. Dom af 8. juli 2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)

41. Det skal erindres, at dom af 8. juli 2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)[22], hovedsagelig vedrørte det materielle anvendelsesområde for artikel 260, stk. 3, TEUF og vurderingen af økonomiske sanktioner i henhold til bestemmelsen. Domstolen fandt navnlig, at udtrykket »forpligtelse til at meddele gennemførelsesforanstaltninger til et direktiv« i artikel 260, stk. 3, TEUF betyder, at »medlemsstaterne [er] forpligtet til for hver enkelt bestemmelse at angive den eller de nationale gennemførelsesbestemmelser. Efter denne meddelelse, i givet fald ledsaget af fremlæggelsen af en sammenligningstabel, påhviler det Kommissionen med henblik på at nedlægge påstand om, at den pågældende medlemsstat pålægges en i denne bestemmelse fastsat økonomisk sanktion, at godtgøre, at visse gennemførelsesforanstaltninger åbenbart mangler eller ikke dækker hele den pågældende medlemsstats område«[23].

42. Domstolen fastslog også, at pålæggelsen af en tvangsbøde i princippet i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF kun er begrundet, for så vidt som traktatbruddet har varet ved indtil Domstolens undersøgelse af de faktiske omstændigheder, og at retspraksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF skal anvendes analogt for så vidt angår artikel 260, stk. 3, TEUF, for så vidt som tvangsbøder i henhold til disse to artikler forfølger det samme formål. Domstolen pålagde under hensyntagen til sit skøn på området og kriterierne i retspraksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF Belgien en tvangsbøde på 5 000 EUR for hver dags forsinkelse for den manglende vedtagelse og meddelelse af foranstaltninger til gennemførelse af tre bestemmelser i det pågældende direktiv for så vidt angår en af medlemsstatens regioner[24].

43. Det skal på dette grundlag anføres, at Domstolen i dommen i sagen Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) fortolkede det materielle anvendelsesområde for artikel 260, stk. 3, TEUF således, at det omfatter en medlemsstats manglende meddelelse af foranstaltninger, hvilket udgør en ufuldstændig (delvis) gennemførelse af det pågældende direktiv[25].

21 – C-543/17 (EU:C:2019:573).

22 – C-543/17 (EU:C:2019:573).

23 – Dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 59).

24 – Jf. dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, navnlig præmis 60, 61 og 80-89).

25 – Dom af 8.7.2019 (C-543/17, EU:C:2019:573). Sammenlign generaladvokat Szpunars forslag til afgørelse Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:322, navnlig punkt 58-81) (hvor der foreslås en restriktiv tilgang) med generaladvokat Wathelets forslag til afgørelse Kommissionen mod Polen (C-320/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2441, punkt 114-145) og mit forslag til afgørelse Kommissionen mod Spanien (artikel 260, stk. 3, TEUF – realkreditlån) (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 41-71) (hvor der foreslås en bredere tilgang).

Domstolen har også anvendt den samme metode til at vurdere tvangsbøder i henhold til artikel 260, stk. 2 og 3, TEUF, idet den har lagt vægt på sit skøn og de formål, der forfølges med denne form for sanktion. Jeg vil vende tilbage til dette senere i min bedømmelse (jf. punkt 53 og 54 i dette forslag til afgørelse).

44. Det følger af dommen i sagen Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)[26] at Irlands anbringende, støttet af Estland og Frankrig, hvorefter artikel 260, stk. 3, TEUF ikke finder anvendelse, fordi Irland delvist gennemførte direktiv 2015/849, ikke kan godtages. Artikel 260, stk. 3, TEUF finder anvendelse på disse retsforhandlinger[27], henset til, at Kommissionen fastslog, at Irland havde undladt at opfylde sin meddelelsespligt fuldt ud. Der manglede faktisk åbenbart gennemførelsesforanstaltninger, henset til Irlands meddelelse af gennemførelsen af en enkelt bestemmelse i direktiv 2015/849, og de nationale foranstaltninger, der fandtes før, var ikke tilstrækkelige (jf. punkt 36 og 37 i dette forslag til afgørelse).

2. Kommissionens skøn i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF

45. I denne sag har Irland, støttet af Estland og Frankrig, i det væsentlige anført, at pålæggelsen af økonomiske sanktioner ikke er berettiget, eftersom Kommissionen skal begrunde sin beslutning om at tage artikel 260, stk. 3, TEUF i anvendelse i lyset af sagens særlige omstændigheder.

46. På baggrund af de argumenter, som jeg fremsatte i punkt 43-49 i mit forslag til afgørelse Kommissionen mod Rumænien (sag C-549/18), er jeg ikke enig heri.

47. Det bør navnlig antages, at den mulighed, som Kommissionen er tildelt, for at kræve økonomiske sanktioner i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF, er knyttet til Kommissionens vide skøn, der er anerkendt i retspraksis, til at anlægge sag i henhold til artikel 258 TEUF[28]. Som Domstolen har fundet, »skal [Kommissionen ikke] begrunde sit valg, og de overvejelser, der er afgørende for dette valg, har ingen betydning for formalitetsspørgsmålet […] Domstolen er alene forpligtet til at efterprøve, om den valgte procedure i princippet kan benyttes over for den påståede overtrædelse«[29]. Det samme bør efter min opfattelse gælde for Kommissionens beslutning om at kræve økonomiske sanktioner i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF.

48. Dette støttes endvidere af ordlyden af artikel 260, stk. 3, TEUF (»kan den, når den finder det hensigtsmæssigt, angive størrelsen af det faste beløb eller den tvangsbøde«), hvorefter Kommissionen tildeles et skøn til at beslutte, om den vil nedlægge påstand om økonomiske sanktioner i medfør af artikel 260, stk. 3, TEUF i retshandlinger, der bygger på artikel 258 TEUF, og den er ikke forpligtet hertil[30]. Det kan dog ikke udledes af ordlyden, at Kommissionen skal begrunde sin beslutning om at tage artikel 260, stk. 3, TEUF i anvendelse, når der ikke er krav herom i henhold til artikel 258 TEUF, henset til at den sammenhæng, hvori artikel 260, stk. 3, TEUF indgår, omfatter proceduren i henhold til artikel 258 TEUF[31].

26 – Dom af 8.7.2019 (C-543/17, EU:C:2019:573).

27 – Jeg bør anføre, at der ikke er tvivl om, at direktiv 2015/849 er et direktiv vedtaget efter en lovgivningsprocedure, nemlig den almindelige lovgivningsprocedure i henhold til hjemlen i artikel 114 TEUF.

28 – Jf. dom af 19.9.2017, Kommissionen mod Irland (C-552/15, EU:C:2017:698, præmis 34).

29 – Dom af 26.6.2001, Kommissionen mod Portugal (C-70/99, EU:C:2001:355, præmis 17).

30 – Jf. mit forslag til afgørelse Kommissionen mod Spanien (artikel 260, stk. 3, TEUF – realkreditlån) (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 68 og den deri nævnte retspraksis).

31 – Jf. dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 57).

49. Under alle omstændigheder og som anført af Kommissionen (jf. punkt 27 i dette forslag til afgørelse) skal Kommissionens beslutning begrundes, for så vidt som den indeholder en individuel vurdering af de ønskede økonomiske sanktioner i lyset af sagens omstændigheder, navnlig anvendelsen af kriterierne til fastsættelse af beløbet for de krævede økonomiske sanktioner. Dette gør medlemsstaten i stand til at forstå og anfægte Kommissionens vurdering af de økonomiske sanktioner, der er nedlagt påstand om ved Domstolen, som i denne sag.

50. På baggrund af det ovenstående er jeg af den opfattelse, at Kommissionen ikke skal give en begrundelse, når den tager artikel 260, stk. 3, TEUF i anvendelse.

3. Vurderingen af økonomiske sanktioner i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF

51. Idet Kommissionens beslutning om at kræve økonomiske sanktioner i denne sag er i overensstemmelse med artikel 260, stk. 3, TEUF, vender jeg mig mod vurderingen af økonomiske sanktioner i henhold til denne bestemmelse i lyset af de argumenter, som jeg har fremført i punkt 50-59 i mit forslag til afgørelse, Kommissionen mod Rumænien (sag C-549/18).

52. Som jeg foreslog i mit forslag til afgørelse i sagen Kommissionen mod Spanien (artikel 260, stk. 3, TEUF – realkreditlån)[32], bør Kommissionen navnlig have ret til at benytte samme metode til at beregne den foreslåede tvangsbødes størrelse efter artikel 260, stk. 2 og 3, TEUF, henset til at sådanne tvangsbøder er de samme, formålet, som søges opnået med de to bestemmelser, er tilsvarende, og at dette fremmer en sammenhængende tilgang og giver forudsigelighed for medlemsstaterne. I denne henseende ændrer den omstændighed, at artikel 260, stk. 2, TEUF straffer den »dobbelte overtrædelse« af EU-retten og af den manglende efterkommelse af dommen i henhold til artikel 258 TEUF, hvorimod artikel 260, stk. 3, TEUF straffer en enkelt tilsidesættelse af EU-retten, der er baseret på en manglende overholdelse af meddelelsespligten, efter min opfattelse ikke på, at begge bestemmelser vedrører overtrædelser forankret i den primære EU-ret (jf. punkt 33 i dette forslag til afgørelse).

53. Under alle omstændigheder er Domstolen ikke bundet af Kommissionens forslag vedrørende pålæggelse af økonomiske sanktioner eller dens beregningsmetode i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF[33]. Som Domstolen anerkendte i dommen i sagen Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)[34] i forbindelse med artikel 260, stk. 3, TEUF, tilkommer det Domstolen i den enkelte sag og på grundlag af de konkrete omstændigheder, der er forelagt den, samt ud fra den grad af pression og prævention, den finder fornøden, at fastsætte egnede økonomiske sanktioner, navnlig for at forebygge gentagelse af tilsvarende tilsidesættelser af EU-retten. Domstolen har videre i forbindelse med artikel 260 stk. 2, TEUF udtalt, at Kommissionens forslag og retningslinjer, der er indeholdt i Kommissionens meddelelser, ikke er bindende for Domstolen; de udgør blot et nyttigt referencepunkt og sikrer gennemsigtigheden, forudsigeligheden og retssikkerheden i det anlagte søgsmål[35].

32 – C-569/17 (EU:C:2019:271, punkt 73). Jf. også generaladvokat Wathelets forslag til afgørelse Kommissionen mod Polen (C-320/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2441, punkt 146-160) og generaladvokat Szpunars forslag til afgørelse Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:322, punkt 96).

33 – Jf. mit forslag til afgørelse Kommissionen mod Spanien (artikel 260, stk. 3, TEUF – realkreditlån) (C-569/17, EU:C:2019:271, punkt 74).

34 – Jf. dom af 8.7.2019 (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 78) (der henviser analogt til dom af 2.12.2014, Kommissionen mod Italien, C-196/13, EU:C:2014:2407, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

35 – Vedrørende faste beløb, jf. dom af 19.12.2012, Kommissionen mod Irland (C-279/11, ikke trykt i Sml., EU:C:2012:834, præmis 77). Vedrørende tvangsbøder, jf. også dom af 4.7.2018, Kommissionen mod Slovakiet (C-626/16, EU:C:2018:525, præmis 83).

54. Det kan derfor anses for at følge af dommen i sagen Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)[36], at retspraksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF bør finde analog anvendelse på artikel 260, stk. 3, TEUF, for så vidt som de økonomiske sanktioner i henhold til begge bestemmelser søger at opfylde de samme formål: Pålæggelsen af tvangsbøder er særligt egnet til at tilskynde en medlemsstat til hurtigst muligt at bringe en overtrædelse til ophør, som uden en sådan foranstaltning kan vedvare, mens pålæggelsen af et fast beløb nærmere bygger på en vurdering af indvirkningen på offentlige og private interesser, når den pågældende medlemsstat tilsidesætter sine forpligtelser.

55. Endvidere har Domstolen i sin praksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF, som blev påbegyndt med den grundlæggende dom af 12. juli 2005, Kommissionen mod Frankrig[37], udtalt, at den kan pålægge både et fast beløb og en tvangsbøde[38], og at den kan pålægge en tvangsbøde, der ikke er foreslået af Kommissionen, da »spørgsmålet, om det er hensigtsmæssigt at pålægge en økonomisk sanktion, og valget af den sanktion, der bedst passer til den konkrete sags omstændigheder, kun kan afgøres i lyset af Domstolens konstateringer i dommen, der afsiges i medfør af artikel [260, stk. 2, TEUF], og dermed falder uden for den politiske sfære«[39]. Der opstår dermed det spørgsmål, om Domstolens praksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF finder analog anvendelse på artikel 260, stk. 3, TEUF for så vidt angår Domstolens skønsbeføjelse til at pålægge både et fast beløb og en tvangsbøde eller en økonomisk sanktion, der ikke er foreslået af Kommissionen.

56. Jeg fastholder i denne henseende den opfattelse, som jeg gav udtryk for i mit forslag til afgørelse, Kommissionen mod Spanien (artikel 260, stk. 3, TEUF – realkreditlån)[40], hvorefter Domstolen har en skønsbeføjelse i medfør af artikel 260, stk. 3, TEUF til at pålægge både et fast beløb og en tvangsbøde eller en økonomisk sanktion, som ikke er foreslået af Kommissionen, dog med forbehold for loftet over den økonomiske sanktions størrelse i henhold til bestemmelsen. Det kan navnlig udledes af ordlyden af artikel 260, stk. 3, TEUF (»ikke overstiger det af Kommissionen anførte beløb«), som henviser til beløbet og ikke valget af den pålagte økonomiske sanktion, at Domstolen ikke må pålægge en økonomisk sanktion af et højere beløb end foreslået af Kommissionen. Efter min opfattelse fratager det imidlertid ikke Domstolen sin skønsbeføjelse til at fastsætte den passende økonomiske sanktion i alle situationer. Afhængig af omstændighederne kan Domstolen dermed pålægge en økonomisk sanktion, som ikke er foreslået af Kommissionen, eller både et fast beløb og en tvangsbøde på samme eller lavere beløb »end specificeret af Kommissionen«, hvilket ikke behøver at være det fulde beløb, som den pågældende medlemsstat eventuelt pålægges.

57. Endvidere tjener en sådan fortolkning formålene med artikel 260, stk. 3, TEUF under hensyntagen til formålet med at have forskellige økonomiske sanktioner i traktaterne. Som anført i punkt 42 i dette forslag til afgørelse kan der ikke pålægges en tvangsbøde, når en medlemsstat opfylder sin meddelelsespligt under retsforhandlingerne og dermed inden Domstolens undersøgelse af de faktiske omstændigheder. Et fast beløb forbliver dog relevant med henblik på at imødegå tilsidesættelsens indvirkning på offentlige og private interesser og for at forhindre en gentagelse af tilsidesættelsen. En sådan situation forklarer faktisk Kommissionens tilpassede praksis med generelt at nedlægge påstand om et fast beløb og en tvangsbøde i sager anlagt i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF (jf. punkt 26 i dette forslag til afgørelse), som den foreliggende sag viser. Selv om Kommissionen kun måtte foreslå en form for sanktion, sikrer Domstolens skønsbeføjelse til at pålægge en anden sanktion eller både et fast beløb og en tvangsbøde, om nødvendigt og med forbehold for loftet i artikel 260, stk. 3, TEUF, ikke desto mindre, at bestemmelsen ikke fratages sin nyttige virkning.

36 – Jf. dom af 8.7.2019 (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 61) (der henviser analogt til dom af 12.7.2005, Kommissionen mod Frankrig, C-304/02, EU:C:2005:444, præmis 81). Jf. også punkt 42 i dette forslag til afgørelse.

37 – C-304/02 (EU:C:2005:444).

38 – Jf. dom af 12.7.2005, Kommissionen mod Frankrig (C-304/02, EU:C:2005:444, præmis 80-86), og af 12.11.2019, Kommissionen mod Irland (Derrybrien vindmøllepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, præmis 112).

39 – Jf. dom af 12.7.2005, Kommissionen mod Frankrig (C-304/02, EU:C:2005:444, præmis 90). Jf. også dom af 18.7.2007, Kommissionen mod Tyskland (C-503/04, EU:C:2007:432, præmis 22).

40 – C-569/17 (EU:C:2019:271, punkt 76-78).

4. Pålæggelsen af betaling af et fast beløb i denne sag

58. På baggrund af retspraksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF [41] bør pålæggelsen af et fast beløb og fastsættelse af størrelsen af dette beløb i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF i det enkelte tilfælde ske på grundlag af samtlige relevante forhold, som vedrører såvel særegenhederne ved det fastslåede traktatbrud som den adfærd, der blev indtaget af den pågældende medlemsstat. Domstolen beslutter under udøvelse af dens skønsbeføjelse, om der skal pålægges et fast beløb, og fastsætter i givet fald størrelsen af beløbet således, at det er tilpasset efter omstændighederne og er afpasset i forhold til den begåede overtrædelse. De i denne henseende relevante omstændigheder omfatter overtrædelsens grovhed, dens varighed og medlemsstatens betalingsevne.

59. Det følger også af denne retspraksis, at et fast beløb hviler på en vurdering af de konsekvenser, som den pågældende medlemsstats manglende opfyldelse af dens forpligtelser har på private og offentlige interesser, navnlig når traktatbruddet har varet ved i en lang periode [42]. En afgørelse om pålæggelse af et fast beløb kan ikke have automatisk karakter, eftersom Domstolen har et vidt skøn ved afgørelsen af, om der bør pålægges en sådan sanktion [43].

60. Det bør på dette grundlag anføres, at Domstolen har en vid skønsbeføjelse i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF til at pålægge et fast beløb, hvis hensigtsmæssigt, på baggrund af sagens omstændigheder og den pågældende medlemsstats adfærd med henblik på at vurdere de konsekvenser, som medlemsstatens tilsidesættelse af dens forpligtelser har på private og offentlige interesser. Det forhold, at Domstolen har anset det for hensigtsmæssigt at pålægge et fast beløb i forbindelse med artikel 260, stk. 2, TEUF, »navnlig når traktatbruddet har varet ved i en lang periode«, som anført i punkt 59 i dette forslag til afgørelse, er ikke til hinder for, at Domstolen pålægger et fast beløb i andre situationer, hvis det er nødvendigt for at forhindre, at tilsvarende tilsidesættelser af EU-retten gentages.

61. Endvidere og i betragtning af de forskellige formål, der forfølges med tvangsbøder og betaling af faste beløb (jf. punkt 54 i dette forslag til afgørelse), er det åbenbart, at mens der kun træffes en afgørelse om pålæggelse af en tvangsbøde, som i det væsentlige tilsigter at være et tvangsmiddel i forhold til den verserende overtrædelse, for så vidt som overtrædelsen fortsætter, er der intet krav om den samme tilgang for så vidt angår pålæggelsen af betaling af et fast beløb [44]. Det forhold, at en medlemsstat opfylder sine forpligtelser under retsforhandlingerne, fratager dermed – i modsætning til det af Frankrig og Irland anførte – ikke det faste beløb sit formål.

62. I denne sag bør det antages, at det er hensigtsmæssigt at pålægge betaling af et fast beløb som en afskrækkende foranstaltning. Det samlede beløb foreslået af Kommissionen (2 766 992,00 EUR) kan nedsættes (til 2 011 919,60 EUR), hvis Kommissionens ajourførte tal finder anvendelse [45], og muligvis også, hvis visse faktorer tages i betragtning. På baggrund af alle omstændighederne i denne sag foreslår jeg følgelig Domstolen at pålægge Irland at betale et fast beløb på 1 500 000 EUR [46].

41 – Jf. dom af 12.11.2019, Kommissionen mod Irland (Derrybrien vindmøllepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, præmis 113 og 114).

42 – Jf. dom af 19.12.2012, Kommissionen mod Irland (C-279/11, ikke trykt i Sml., EU:C:2012:834, præmis 65).

43 – Jf. dom af 9.12.2008, Kommissionen mod Frankrig (C-121/07, EU:C:2008:695, præmis 63).

44 – Jf. dom af 9.12.2008, Kommissionen mod Frankrig (C-121/07, EU:C:2008:695, præmis 19, 20, 44, 45 og 56-58), og generaladvokat Mazáks forslag til afgørelse Kommissionen mod Frankrig (C-121/07, EU:C:2008:320, punkt 80).

45 – Jf. meddelelse fra Kommissionen – om ajourføring af oplysninger, der anvendes til beregning af de faste beløb og de tvangsbøder, som Kommissionen foreslår Den Europæiske Unions Domstol i traktatbrudssøgsmål (EUT 2019, C 309, s. 1). Det mindste faste beløb nedsættes til 1 212 000 EUR. I denne henseende er beregningen af det faste beløb i overensstemmelse med den i punkt 30 i dette forslag til afgørelse nævnte formel som følger: fra den 27.6.2017 til den 28.11.2018: 1 039 × 7 × 0,47 × 519 = 1 774 102,89 EUR, fra den 29.11.2018 til den 26.3.2019: 1 039 × 2 × 0,47 × 118 = 115 245,88 EUR, og fra den 27.3.2019 til den 2.12.2019: 1 039 × 1 × 0,47 × 251 = 122 570,83 EUR. Det samlede faste beløb, som Kommissionen kan kræve, er på dette grundlag 2 011 919,60 EUR.

46 – Det er værd at bemærke, at det beløb, som jeg foreslår, svarer til visse faste beløb pålagt i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF for fuldstændig undladelse af at gennemføre et direktiv. Jf. dom af 19.12.2012, Kommissionen mod Irland (C-374/11, ikke trykt i Sml., EU:C:2012:827, præmis 52 og 53) (2 mio. EUR). Sammenlign dette beløb med det beløb, der blev pålagt i dom af 25.6.2013, Kommissionen mod Den Tjekkiske Republik (C-241/11, EU:C:2013:423, præmis 46-55) (250 000 EUR) (idet det navnlig blev anført, at tilsidesættelsens indvirkning var begrænset).

63. Hvad for det første angår tilsidesættelsens grovhed anerkendte Domstolen i dommen i sagen Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet)[47] i forbindelse med pålæggelsen af en tvangsbøde i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF, at forpligtelsen til at vedtage nationale foranstaltninger for at sikre en fuldstændig gennemførelse af et direktiv og forpligtelsen til at meddele Kommissionen disse foranstaltninger udgør »væsentlige forpligtelser for medlemsstaterne med henblik på at sikre EU-rettens fulde virkning, og at en tilsidesættelse af disse forpligtelser derfor skal anses for at have en klar grov karakter«. Dette forekommer mig at finde anvendelse på den foreliggende sag, som omhandler pålæggelsen af et fast beløb.

64. Hvis endvidere Domstolen tager hensyn til de af Kommissionen fastsatte kriterier for fastsættelse af betalingen af et fast beløb, forekommer Kommissionens vurdering af grovheden ikke at være resultatet af en fejl, henset til betydningen af de tilsidesatte EU-retlige bestemmelser og indvirkningen på offentlige og private interesser. Det bør anføres, at direktiv 2015/849 er en af de vigtigste retsakter i forebyggelsen af, at Unionens finansielle system bruges til hvidvask af penge og finansiering af terrorisme[48]. Direktivet bygger, idet det er et led i indførelsen af en effektiv og ægte sikkerhedsunion[49], på tidligere direktiver og internationale aktiviteter på området for at styrke de retlige rammer for bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme i EU[50]. Tilsvarende det, som Domstolen har fundet for så vidt angår andre direktiver vedrørende det indre marked[51], kan Irlands manglende vedtagelse og meddelelse af foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2015/849 anses for at påvirke det indre markeds funktionsmåde og dermed være af en vis grovhed[52].

65. Indvirkningen af Irlands manglende gennemførelse af direktiv 2015/849 på offentlige og private interesser kan også anses for væsentlig, henset til at tilsidesættelsen, som Kommissionen har anført, indebærer risici for Unionens finansielle systems integritet og funktionsmåde, idet det bliver sårbart i forhold til hvidvask af penge og finansiering af terrorisme, samt påvirker investorer og borgere. Dette illustreres bl.a. af Europa-Parlamentets beslutning af 19. september 2019 om status for gennemførelsen af Unionens lovgivning om bekæmpelse af hvidvask af penge[53], som bl.a. bød Kommissionens indledning af traktatbrudssager mod de medlemsstater, der ikke havde gennemført direktiv 2015/849, velkommen, og opfordrede dem at gøre dette hurtigst muligt.

66. Jeg er i den forbindelse ikke overbevist af Irlands angivelse af, at indvirkningen på offentlige og private interesser er overdrevet, eftersom de allerede eksisterende nationale foranstaltninger på området sikrer delvis gennemførelse af direktiv 2015/849 og derved muliggør en vid opfyldelse af direktivets formål. Domstolen har forkastet tilsvarende argumenter, hvorefter disse foranstaltninger ikke opfyldte kravene i det pågældende direktiv; ellers ville medlemsstaten ikke være blevet anset for at have tilsidesat sin gennemførelsespligt[54]. Endvidere forekommer det forhold, at Irland valgte at gennemføre direktiv 2015/849 ved primærlovgivning (jf. punkt 32 i dette forslag til afgørelse) ikke mig at udgøre en formildende omstændighed, henset til, at en medlemsstat ikke kan påberåbe sig fremgangsmåder eller forhold i sin nationale retsorden til støtte for, at forpligtelser, der følger af EU-retten, ikke overholdes[55].

47 – Dom af 8.7.2019 (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 85).

48 – Jf. direktiv 2018/843, navnlig 1. betragtning hertil; direktiv 2015/849, navnlig artikel 1, stk. 1, samt 1.-3. og 64. betragtning hertil.

49 – Jf. meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet, 20. statusrapport om indførelsen af en effektiv og ægte sikkerhedsunion, COM(2019) 552 final af 30.10.2019, s. 10-12.

50 – Jf. meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet, Mod en bedre gennemførelse af EU's ramme for bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme, COM(2019) 360 final af 24.7.2019.

51 – Jf. fodnote 27 i dette forslag til afgørelse.

52 – Jf. dom af 30.5.2013, Kommissionen mod Sverige (C-270/11, EU:C:2013:339, præmis 49).

53 – Jf. navnlig betragtning A, B, G og punkt 1.

54 – Jf. dom af 30.5.2013, Kommissionen mod Sverige (C-270/11, EU:C:2013:339, præmis 51). I dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 73), forekommer Domstolen ikke at ofre et tilsvarende argument fra Belgiens side nogen opmærksomhed.

55 – Jf. dom af 12.11.2019, Kommissionen mod Irland (Derrybrien vindmøllepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, præmis 89).

67. Det bør også anføres, at Domstolen tidligere har domfældt Irland i henhold til artikel 258 TEUF for at have tilsidesat medlemsstatens forpligtelser til at gennemføre tidligere direktiver om bekæmpelse af hvidvask af penge rettidigt [56].

68. Når det er sagt, er der ikke desto mindre visse formidlende faktorer, der skal tages i betragtning i denne sag. Navnlig og som anført af Kommissionen bør gennemførelsens omfang tages i betragtning ved afgørelsen af grovheden af den manglende meddelelse [57]. Det bør i denne henseende fremhæves, at denne sag vedrører en medlemsstats delvist, i modsætning til en fuldstændig, manglende meddelelse af gennemførelsesforanstaltninger. Herudover forlængede direktiv 2018/843 fristen for oprettelse af centrale registre om reelt ejerskab i henhold til artikel 30 og 31 i direktiv 2015/849, selv om det ikke ændrede gennemførelsesfristen for andre forpligtelser i henhold til direktivet (jf. punkt 7 i dette forslag til afgørelse). Jeg kan ikke se nogen grund til, hvorfor denne forlængelse ikke bør tages i betragtning som en formildende faktor, som tilkendegivet af Kommissionen. Irland har også vist, at medlemsstaten samarbejdede loyalt med Kommissionen under retsforhandlingerne, f.eks. ved at holde Kommissionen underrettet (jf. punkt 32 i dette forslag til afgørelse) [58].

69. Hvad for det andet angår tilsidesættelsens varighed er Kommissionen af den opfattelse, at den bør beregnes fra datoen for udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 2015/849, mens Irland er af en anden opfattelse.

70. Det bør fremhæves, at Domstolen i sin praksis vedrørende betaling af faste beløb i henhold til artikel 260, stk. 2, TEUF fastsætter tilsidesættelsens varighed fra datoen for Domstolens afsigelse af den første dom i henhold til artikel 258 TEUF til den dato, hvor den pågældende medlemsstat har opfyldt sine forpligtelser eller, hvis den ikke gør det, den dato, hvor Domstolen undersøger de faktiske omstændigheder i den anden sag [59]. Hvad angår fastsættelsen af betalingen af et fast beløb i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF henledes opmærksomheden følgelig på to hovedaspekter i denne sag.

71. Hvad for det første angår sluttidspunktet for tilsidesættelsens varighed er det i denne sag omtvistet, hvornår Irland kan anses for at have opfyldt sine forpligtelser. Jeg er i denne henseende ikke overbevist af Irlands argumenter for Domstolen, hvorefter de gennemførelsesforanstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018, opfyldte Irlands forpligtelser.

72. Det er navnlig åbenbart, at der uanset disse foranstaltninger var mangler for så vidt angår visse bestemmelser i direktiv 2015/849. F.eks. har Irland i duplikken vedrørende direktivets artikel 30, stk. 1, andet punktum, stk. 2 og stk. 7, samt artikel 31, stk. 1, 2, 3 og 7, anført, at fristen for gennemførelse af bestemmelserne var blevet forlænget ved direktiv 2018/843, men at medlemsstaten under alle omstændigheder indførte instrumenter til gennemførelse af de elementer i disse bestemmelser, som Kommissionen havde identificeret, og som blev meddelt den 30. januar 2019 og den 27. marts 2019. Som anført af Kommissionen dækkede denne forlængelse imidlertid ikke alle forpligtelserne i artikel 30 og 31 i direktiv 2015/849 (jf. punkt 7 og 23 i dette forslag til afgørelse). Endvidere har Irland i duplikken anført, at en bestemmelse kunne indføres i forbindelse med forpligtelserne i artikel 47, stk. 2, i direktiv 2015/849, og at direktivets artikel 48, stk. 5-8, ikke krævede, at de specifikke forpligtelser skulle gennemføres i national ret. Som Kommissionen anførte i retsmødet (jf. punkt 21 og 23 i dette forslag til afgørelse), havde Irland dermed ikke truffet gennemførelsesforanstaltninger i forbindelse med visse forpligtelser i disse bestemmelser før

56 – Jf. dom af 19.5.2009, Kommissionen mod Irland (C-532/08, ikke trykt i Sml., EU:C:2009:327) (vedrørende direktiv 2005/60), og af 1.10.2009, Kommissionen mod Irland (C-549/08, ikke trykt i Sml., EU:C:2009:604) (vedrørende direktiv 2006/70).

57 – Jf. 2011-meddelelsen, punkt 25, og 2017-meddelelsen, s. 15. Jf. i denne henseende dom af 9.12.2008, Kommissionen mod Frankrig (C-121/07, EU:C:2008:695, præmis 84).

58 – Jf. dom af 17.10.2013, Kommissionen mod Belgien (C-533/11, EU:C:2013:659, præmis 60).

59 – Jf. dom af 25.6.2013, Kommissionen mod Den Tjekkiske Republik (C-241/11, EU:C:2013:423, præmis 46), og af 12.11.2019, Kommissionen mod Irland (Derrybrien vindmøllepark) (C-261/18, EU:C:2019:955, præmis 122).

meddelelsen af sådanne foranstaltninger den 22. november 2019 og den 3. december 2019. Kommissionen har følgelig fastslået, at Irland opfyldte sine forpligtelser den 3. december 2019, selv om de foranstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018, sikrede gennemførelsen af en væsentlig del af direktiv 2015/849.

73. Hvad for det andet angår tidspunktet for tilsidesættelsens påbegyndelse forekommer det mig, som jeg har foreslået i punkt 74 og 75 i mit forslag til afgørelse i sagen Kommissionen mod Rumænien (sag C-549/18), at datoen for udløbet af den i direktivet fastsatte gennemførelsesfrist bør anvendes for så vidt angår betaling af faste beløb, eftersom den tjener formålene med artikel 260, stk. 3, TEUF bedre, hvilket bl.a. er at tilskynde medlemsstaterne yderligere til at gennemføre direktiver rettidigt [60]. Hvis det derimod f.eks. først er efter den i den begrundede udtalelse fastsatte dato, at der opstår mulighed for at pålægge et fast beløb i henhold til artikel 260, stk. 3, TEUF, er der en risiko for, at den i direktivet fastsatte gennemførelsesfrist ikke har nogen umiddelbar virkning, så længe Kommissionen ikke anlægger sag mod en medlemsstat. Det skal også fremhæves, at i modsætning til tvangsbøder, der fungerer som en tilskyndelse til en medlemsstat til at bringe en overtrædelse til ophør på et tidspunkt i fremtiden, vedrører betaling af faste beløb tidligere adfærd og stiller et middel til rådighed, som sikrer, at en medlemsstat ikke foretrækker at afvente indledningen af retsforhandlinger, inden den træffer foranstaltninger til at bringe traktatbruddet til ophør [61], hvilket kan være tilfældet, hvis den i den begrundede udtalelse fastsatte dato anvendes.

74. Den tilgang, som jeg foreslår, forekommer følgelig at finde så meget desto mere anvendelse for betaling af faste beløb sammenlignet med tvangsbøder, for hvilke Domstolen i dommen i sagen Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) [62] tog datoen for udløbet af den i det pågældende direktiv fastsatte gennemførelsesfrist i betragtning ved fastsættelsen af tilsidesættelsens varighed. Det bør tilføjes, at i modsætning til det af Irland anførte er der ikke tvivl om, at det var muligt at pålægge økonomiske sanktioner, herunder faste beløb, på det i direktiv 2015/849 fastsatte tidspunkt for gennemførelsesfristens udløb den 26. juni 2017, henset til at artikel 260, stk. 3, TEUF, sammenholdt med Kommissionens meddelelser, åbenbart finder anvendelse [63]. Under alle omstændigheder, og hvis Domstolen måtte være uenig i mit forslag, kan tidsrummet fra datoen for udløbet af den i det pågældende direktiv fastsatte gennemførelsesfrist anses for en del af bedømmelsen af tilsidesættelsens grovhed, som det er blevet gjort i retspraksis vedrørende artikel 260, stk. 2, TEUF [64].

75. I denne sag er tilsidesættelsens varighed, hvis perioden fra datoen for udløbet af den i direktiv 2015/849 fastsatte gennemførelsesfrist (26.6.2017) til den dato, hvor Irland opfyldte sine forpligtelser (3.12.2019), tages i betragtning, ca. to og et halvt år (30 måneder), hvilket kan anses for et betydeligt tidsrum [65]. Jeg bør fremhæve, at en medlemsstats forpligtelse til at træffe foranstaltninger til gennemførelse af et direktiv ikke i sig selv er blevet anset for at indebære nogen særlige vanskeligheder [66]. Det forhold, at Irland, som medlemsstaten har gjort gældende, prioriterede gennemførelsesforanstaltningernes fremskridt under hele lovgivningsprocessen og tilstræbte at overholde en vejledende tidsplan fra Kommissionen inden indledningen af disse retsforhandlinger (jf. punkt 32 i dette forslag til afgørelse), hverken undskylder eller nedbringer tilsidesættelsens varighed efter min opfattelse. Der skal ikke desto mindre tages hensyn til, at de foranstaltninger, der blev meddelt den 29. november 2018 (dvs. 17 måneder efter udløbet af den i direktiv 2015/849 fastsatte

60 – Jf. dom af 8.7.2019, Kommissionen mod Belgien (artikel 260, stk. 3, TEUF – højhastighedsnet) (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 52).

61 – Jf. generaladvokat Poiares Maduros forslag til afgørelse Kommissionen mod Italien (C-119/04, EU:C:2006:65, punkt 46). Jf. også punkt 54 i dette forslag til afgørelse.

62 – Dom af 8.7.2019 (C-543/17, EU:C:2019:573, præmis 88).

63 – Jf. fodnote 8, 9 og 27 i dette forslag til afgørelse.

64 – Jf. dom af 19.12.2012, Kommissionen mod Irland (C-374/11, ikke trykt i Sml., EU:C:2012:827, præmis 38 og 52). Jf. også generaladvokat Fennellys forslag til afgørelse Kommissionen mod Grækenland (C-197/98, EU:C:1999:597, punkt 43).

65 – Jf. dom af 30.5.2013, Kommissionen mod Sverige (C-270/11, EU:C:2013:339, præmis 57 og 58) (27 måneder), og af 13.7.2017, Kommissionen mod Spanien (C-388/16, ikke trykt i Sml., EU:C:2017:548, præmis 40) (29 måneder).

66 – Jf. dom af 31.3.2011, Kommissionen mod Grækenland (C-407/09, EU:C:2011:196, præmis 33).

gennemførelsesfrist den 26.6.2017), om end for sent, sikrede en vidtrækkende gennemførelse af direktiv 2015/849, idet der kun manglende fire af direktivets bestemmelser, som Kommissionen har anført, og at meddelelsen af alle direktivets bestemmelser blev givet senest den 3. december 2019 (jf. punkt 17, 21, 71 og 72 i dette forslag) [67].

76. Endelig har Irland ikke fremlagt nogen beviser vedrørende medlemsstatens betalingsevne for Domstolen.

77. På baggrund af alle omstændighederne i denne sag foreslår jeg derfor Domstolen at pålægge Irland at betale et fast beløb på 1 500 000 EUR.

VI. Sagsomkostninger

78. I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand herom, og da Irland har tabt sagen, bør Irland pålægges at betale sagsomkostningerne. I henhold til procesreglementets artikel 140, stk. 1, hvorefter medlemsstater, der er indtrådt i en sag, bærer deres egne omkostninger, bør Estland og Frankrig pålægges at bære hver deres egne omkostninger.

VII. Forslag til afgørelse

79. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg Domstolen at træffe følgende afgørelse:

»1) Irland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 67, stk. 1, i direktiv 2015/849, da medlemsstaten ikke inden den 26. juni 2017 har truffet alle de nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af direktivet eller under alle omstændigheder ikke har givet meddelelse herom.

2) Irland betaler et fast beløb på 1 500 000 EUR.

3) Irland betaler sagsomkostningerne.

4) Estland og Frankrig bærer hver deres egne omkostninger.«

67 – Jf. dom af 9.12.2008, Kommissionen mod Frankrig (C-121/07, EU:C:2008:695, præmis 85).